

Asiakasmaksut 2026
8573/02.03.00.00/2025

Aluehallitus 25.11.2025 § 303

Lisätiedot	Vt. perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialuejohtaja Hannele Komu hannele.komu@siunsote.fi Puh. 013 330 6692 Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Susanna Wilén susanna.wilen@siunsote.fi Puh. 013 330 4042 Asiakasmaksupäällikkö Riitta Manninen-Rouvali riitta.manninen-rouvali@siunsote.fi Puh. 013 330 8331
Päätösehdotus	Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi: Aluehallitus merkitsee asiakasmaksuihin liittyvät lausunnot tiedokseen ja esittää aluevaltuustolle, että se niin ikään merkitsee lausunnot tiedokseen. Edelleen aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että 1. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät asiakasmaksut 1.1.2026 lukien hyväksytään liitteen "Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2026 lukien" mukaisesti. 2. Talousjohtaja valtuutetaan tekemään asiakasmaksuasiakirjaan mahdolliset teknisluonteiset tai vähäiset lakisääteisydestä johtuvat korjaukset. 3. Aluevaltuuston hyväksyttyä eläinlääkintähuollon asiakasmaksut (edellä 302 §), lisätään ne em. liitteeseen kappaleeksi 11.
Päätös	Keskustelun kuluessa Tapio Hämäläinen esitti, että kohdan 2.4.2. yhteispäivystyksen käynnit, poliklinikkamaksua ei koroteta. Koska Hämäläisen muutosesitystä ei kannatettu, puheenjohtaja totesi sen rauenneen. Aluehallitus hyväksyi esittelijän päätösehdotuksen. Tapio Hämäläinen jätti päätökseen eriävän mielipiteen.
Selostus	Laissa hyvinvointialueesta (611/2021) 22 §:ssä säädetään, että aluevaltuusto päättää palveluista ja muista suoritteista perittävien

maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista säädetään asiakasmaksulaissa (734/1992) ja asiakasmaksuasetuksessa (912/1992). Asiakasmaksulain 1 §:n mukaisesti hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Lain 2 §:n mukaan palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

Laki ja asetus määrittelevät yleensä maksujen enimmäismäärät, joista hyvinvointialue voi poiketa vain alaspäin. Valtioneuvosto on antanut 13.11.2025 asetuksen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetuksen muuttamisesta, mikä korottaa asiakasmaksuasetuksessa säädettyjen maksujen enimmäismääriä 1.1.2026 lukien seuraavasti: Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluista perittävien asiakasmaksujen enimmäismäärät nousevat kansaneläkeindeksiin sidotusti 6,93 % (esim. sote-aseman lääkäripalvelusta perittävä maksu ja poliklinikkamaksu). Asetusmuutos nostaa myös sosiaalihuollon palveluna järjestettävän tilapäisen kotihoidon ja sosiaalihuollon lyhytaikaisen laitoshoidon maksujen enimmäismääriä 6,93 %. Lisäksi lapselta/nuorelta perittävä maksu lastensuojelulain mukaisena avohuollon tukitoimena, sijaishuoltona tai jälkihuoltona järjestetystä perhehoidosta, laitoshuollosta tai asumispalveluista voi olla enintään 2.190,50 euroa/kk 1.1.2026 lukien (korotus 6,93 %).

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut 17.11.2025 taulukon asiakasmaksuasetuksessa ja -laissa säädettyjen asiakasmaksujen enimmäiseuromääristä. Sen mukaan asiakasmaksukaton euromäärä nousee kansaneläkeindeksiin sidotusti 6,93 % 815 euroon kalenterivuodessa 1.1.2026 lukien. Taulukossa on myös maksukykyyn perustuvien maksujen määrittelyssä noudatettavat vähimmäiskäyttövarat ja tulorajat jatkuvassa ja säännöllisessä kotiin annettavassa palvelussa, jotka nousevat työeläkeindeksiin sidottuina 7,06 %.

Lakisääteisen vähimmäiskäyttövaran määrä 1.1.2026 alkaen pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa asumispalvelussa, perhehoidossa ja vammaisen lapsen asumisen tuen palvelussa nousee 195 euroon/kk ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa 131 euroon/kk. Jatkuvan ja säännöllisen kotiin annettavan palvelun maksu määritellään asiakasmaksulaissa säädetyn tulorajan ylittävstä tulosta (eli maksua ei peritä tulorajaa pienemmästä tulosta). Tuloraja nousee esimerkiksi yksin asuvalla nykyisestä 653 eurosta 699 euroon/kk ja kahden henkilön taloudessa 1205 eurosta 1290 euroon/kk.

Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävän maksun enimmäismäärää koskeva lakimuutos (HE 117/2025) on hyväksytty 19.11.2025 eduskunnan täysistunnossa, jonka mukaisesti maksun enimmäismäärä nousee 73,70 euroon 1.1.2026 lukien. Esityksenä on lakisääteisen maksimin periminen 1.1.2026 lukien voimassa olevalla maksimieuromäärällä, joka tarkennetaan aluehallituksen kokouksessa tai viimeistään aluevaltuustossa.

Asiakasmaksulain 2 §:n mukaisesti maksuihin esitetään pääsääntöisesti vähintään 3,25 %:n suuruista hyvinvointialueindeksikorotusta (pyöristäen lähimpään 0,10 euroon), ja näitä on seuraavissa katalogin kappaleissa:

- kpl 2.3.4 terapiapalvelujen ohjattu ryhmäkuntoutus
- kpl 3.4 vuodeosastolla yöpyvä omainen
- kpl 4.2 kotona asumista tukevat tukipalvelut mm. ateriapalvelut ja päivätoiminta (huom. kaikki päivän ateriat -pakettiin pitkäaikaisessa yhteisöllisessä korotusesitys 0,25 %)
- kpl 4.3.1 turvapalvelut (huom. kpl sisältää myös turvaphelinratkaisut 1-5, joihin ei esitetä korotusta, koska ne ovat tuotantokustannustasossa)
- kpl 4.3.2 lääkeannostelija
- kpl 4.3.3 ulkoilutusapu-, pihatyö-, kylvetys- ja pesuapupalvelut
- kpl 4.5 kiertävä perhehoito
- kpl 4.6 lyhytaikainen perhehoito
- kpl 4.7 lyhytaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen
- kpl 4.10.2 kuvaphelinpalvelu säännöllisessä kotihoidossa ja tilapäisessä avuntarpeessa
- kpl 4.10.3 lääkeannostelija säännöllisessä kotihoidossa
- kpl 4.11.2 tukipalvelut yhteisöllisessä asumisessa
- kpl 4.11.3 muut asumista tukevat palvelut yhteisöllisessä asumisessa
- kpl 6.3.1 lyhytaikaisen asumisen / asumisen tuen maksut asumispalvelussa
- kpl 6.3.2 asumispalvelun / asumisen tuen ateriamaksut (huom. ”kaikki päivän ateriat” -hintaan korotusesitys 0,25 %)
- kpl 6.3.3 pitkäaikainen asumispalvelu/asumisen tuki (jossa esityksenä tarkempi ylläpitomaksuperuste ja vähimmäiskäyttövara 195 €/kk; vähimmäiskäyttövara ei ole tässä vammaispalvelulain mukaisessa palvelussa lakisääteinen)
- kpl 6.4.4.1 lyhytaikainen huolenpito

Liitteenä oleva esitys asiakasmaksuiksi 1.1.2026 lukien sisältää myös uusia maksuesityksiä seuraavissa kappaleissa:

- kpl:t 4.2 ja 4.11.1: ”ateriapalvelu aterian valmistamisen avustamisena asiakkaan kotona 6,20 €/alkava 30 minuuttia (ei sisällä raaka-aineita)”
- kpl 4.2: päivätoiminnan maksut 16 €/osapäivä, 32 €/kokopäivä ja omaishoidon vapaan aikaisena järjestetysti 2,28 €/kerta/osapäivä ja 4,56 €/kerta/koko päivä. Lisäksi etäpäivätoiminnan maksu 40 €/kk tai 8 €/kk riippuen palvelun sisällöstä
- kpl 4.11.1: ”sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta yhteisöllisessä asumisessa” 50 €/kk
- kpl 4.11.2: ”yhteisten tilojen siivouspalvelu 41,90 €/kk, ei sisällä asiakkaan oman huoneen siivousta, koska asiakas/omainsiivoo sen itse”
- kpl 6.3.3: Vammaispalvelulain nojalla pitkäaikaisessa asumisen tuen palvelussa olevilta esitetään perittäväksi samansuuruiset ylläpitomaksut siivous- ja vaatehuoltopalveluista sekä tarvikkeista kuin sosiaalihuoltolain nojalla palveluissa olevilta (mm. ikääntymisen ja mielenterveyssyyn pitkäaikaisessa yhteisöllisessä palveluasumisessa olevilta kpl 4.11.2 mukaisesti).

Liitteessä on myös tekstien, otsikoiden ja kappalejakojen muokkauksia sekä lainsäädäntöperusteisia tarkennuksia (esimerkiksi kpl 3.1, 2.3.1, 4.10-11, 10).

Hinnastoliitteen kappaleeseen 10 ei esitetä korotusta tilvarojen 3.500 euron enimmäismäärään (tulosidonnaisten maksukykyyn perustuvien maksujen huojennusta koskeva raja).

Vaikuttamistoimielimiltä (pl. osallisuusvaliokunta) on pyydetty lausunnot asiakasmaksuista. Vanhusneuvosto toteaa, että asiakasmaksut voidaan hyväksyä esityksen mukaisesti ja mm. että mahdollisista asiakasmaksuhuojennuksista tulisi päättää asiakkaan edun ja maksukykyyn mukaisesti. Vammaisneuvosto esittää, että esimerkiksi vammaisten asiakkaiden vähimmäiskäyttövaroja korotettaisiin 200 euroon/kk ja että asiakasmaksujen alentamisesta päätettäessä tilivaroja voisi olla enimmillään 3.700 euroa ennen kuin ne otetaan huomioon (asia koskee hinnastoliitteen kpl 10:ssä mainittua tilivaramäärää). Lisäksi vammaisneuvosto toivoo, että maksuhuojennuksen hakemisprosessia helpotettaisiin ja tiedottamista lisättäisiin. Nuorisovaltuusto ei esitä muutoksia esitykseen, mutta toivoo, että maksuvapautuksia ja -huojennuksia myönnetään tilanteissa, joissa se on asiakkaan näkökulmasta perusteltua.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää indeksikorotuksia maltillisina ja kiinnittää huomioita mm. maaseudulla asuvien terveydenhuollon matkakustannuksiin sekä toivoo, että perheen yksilökohtaisiin taloustilannetta koskeviin asiantuntijoiden huojennuspyyntöihin ja lausuntoihin suhtaudutaan jatkossakin vakavuudella ja otetaan ne huomioon huojennuksesta päätettäessä. Lapsi- ja perheasiainneuvosto haluaa, että asiakasmaksuista päätettäessä kiinnitetään huomiota lähi- ja etäpalvelujen maksujen väliseen suhteeseen.

Etä- ja lähipalvelujen asiakasmaksut ovat asiakasmaksuesityksessä samat. Etävastaanotto vastaa hoidon ja palvelun osalta sisällöllisesti perinteistä vastaanottoa, vaikka toteutuu digitaalisen apuvälineen avulla. Sote-ammattihenkilö valmistautuu vastaanottoon kummassakin tapauksessa samoin ja vastaanottoa edeltää tutustuminen asiakasasiakirjoihin (esim. tutkimustuloksiin, aiempiin kirjauksiin). Vastaanoton jälkeen tehdään kirjaukset ja jatkolähetteet. Työmäärä on ammattihenkilölle sama. Asiaksmaksu sisältää ennen ja jälkeen vastaanoton toteutettavat laboratorio- ja kuvantamistutkimukset riippumatta siitä, onko kyse ollut etä- tai lähivastaanotosta. Etävastaanoton hyöty mm. on, ettei asiakkaalle aiheudu matkakustannuksia.

Maksun huojentamisen mahdollisuudesta tiedotetaan asiakasmaksulaskuissa, viranhaltijapäätöksissä (liitteenä huojennuksen hakuohje) ja Siun soten internetsivuilla (<https://www.siunsote.fi/asiakkaan-opas/ohjeet/asiakasmaksut/maksuvaikeudet/>) sekä erillisissä palvelu- ja maksukohtaisissa asiakastiedotteissa. Neuvoja ja opastusta saa puhelimitse, sähköpostitse, sähköisen asiointikanavan kautta (<https://miunpalvelut.fi/>) ja tarvittaessa asioimalla asiakasmaksupalvelujen

toimipisteissä. Huojennusta voi hakea vapaamuotoisesti, lomakkeella tai sähköisesti. Sosiaalihuollon ammattilaiset auttavat ja neuvovat asiassa.

Asiakasmaksun huojentaminen taloudellisten vaikeuksien perusteella edellyttää taloustilanteen todentamista ja siksi asiakkaalta pyydetään tarvittavat tositteet. Menettely on vastaava kuin Kelassa perustoimeentulotukea haettaessa. Kaikkia tietoja ei saada viran puolesta rekistereistä asiakkaan suostumuksellakaan. Sosiaalihuollon ammattihenkilö tekee huojentamista koskevan päätöksen (tai antaa arvion/lausunnon), kun asiakkaan kohdalla on tarvetta maksun huojennukseen nk. huollollisin syin. Lähtökohtaisesti taloussyyn tehdystä huojennushakemuksesta pyydetään tarvittaessa sosiaalihuollon ammattihenkilön arvio, joka huomioidaan päätöksessä.

Terveysterveystenhuollon matkat ovat Kelan matkakatoissa huomioitavia kustannuksia Kelan ohjeistuksen puitteissa. Julkisen terveydenhuollon asiakasmaksut kerryttävät asiakasmaksukattoa ja nk. tasasuuruiset terveydenhuollon maksut (esim. pkl-maksu) ovat Kelan toimeentulotukilaskelmassa menoksi hyväksyttäviä kustannuksia. Alle 18-vuotiaiden julkisen terveydenhuollon palvelut ovat pääosin maksuttomia. Asiakasmaksulaskuun saa maksuaikaa tarvittaessa (tieto asiasta sisältyy mm. laskuihin).

Asiakasmaksujen nostamisesta on tehty toimialueiden kanssa ennakkovaikutusten arvioinnit, jotka ovat asian liitteinä.

Liitteenä olevassa asiakasmaksuhinnastossa on ylliviivattuna vuoden 2025 euromäärä (jos esitetty muutosta). Aluevaltuuston päätöksen jälkeen ylliviivatut poistetaan. Eläinlääkintähuollon asiakasmaksut (joiden käsittely erillisenä) esitetään lisättäväksi asiakasmaksuhinnastoon kappaleeksi 11.